

Fórum

Néhány gondolat a Földtani Közlöny Fórum (A Föld bolygó éve) című cikkéhez (2005, 135/3, pp. 483–488)

Mindenekelőtt örülök annak, hogy az IUGS és az UNESCO végre felismerte, hogy mekkora szakadék tátong a mindennapi gyakorlatban alkalmazott oktatás és a valóság között. Ámde, ha ezt valaki magánemberként próbálja áthidalni, akkor majdnem biztos kudarcra van ítélve. Ezért jó, ha egy magasabb testület is úgy érzi, hogy felelősséget vállal egy olyan szervezet kialakításáért, amely koordinálná az egyes tudományágakban specialistának számító szakemberek és a közoktatás kapcsolatát.

Több, részemről eredménytelennek bizonyuló kísérlet után szeretném a geológus kollégák figyelmét felhívni a geológus szakma és a közoktatás együttműködési problémáinak néhány forrására:

- az egyéni kezdeményezők mögött nincs háttér,
- minden intézmény tart attól, hogy nekik az együttműködés igénybe veszi az amúgy is szűkös pénzügyi erőforrásaikat,
- néhány kivételtől eltekintve – ezt volt alkalmam tapasztalni – a földrajztanárok igen alacsony szintű ismereteket közölnek a szakmánkról,
- egy másik oka az oktatási intézmények meglehetősen visszafogott magatartásának az, hogy a geológusok által nyújtott többlettudást nehezen tudják beilleszteni a már meglévő követelményrendszerbe: hiszen számukra adottak a már meglévő feladatlapok-tesztkérdések, tehát ezekre kell felkészíteniük a tanulókat,
- hiányzik az érdekeltség, egy pozitív példát mutató tanintézet, amely után esetleg mások is kedvet kapnának.

Szeretnék néhány javaslatot közzétenni ezúton a problémák megoldására:

- kellene egy írásos tájékoztató a geológus szakma által vállalandó tevékenységekről, amely minden intézményhez eljut, és amire lehet azoknak hivatkozni, akik ezeket az intézményeket egyéni úton megkeresik (ez ugyan rendkívül kis hatáskörű forma, de ha ez sincs, akkor majdnem biztos az, hogy nem vesznek komolyan),
- egy központi szervezet — az oktatási intézmények igényeinek (kirándulás szervezése, szertár, gyűjtemény rendszerezése) megfelelően — koordinálhatná a specialistákat (ha egy geológus kimegy, az bizonyosan nem tud egymaga csodákat művelni: tudniillik nem érthet minden ásványhoz, őslényhez stb., pedig ezt a meglehetősen tájékozatlan nagyközönség elvárna tőle),
- valamiféle anyagi fedezetre is szükség lenne, mert mint fentebb említettem, az anyagi vonzatoktól mindenki irtózik,
- kellene egy használható példa, egy olyan iskola, ahol a valós eredményeket értékelnék is, amire lehet hivatkozni,
- a koordináló szervezet elérhető lenne úgy az oktatási intézmények, mind a segíteni szándékozó kollégák számára is (levélcím, telefon, Internet), ahonnet a tájékoztató anyagok beszerezhetők lennének, az egyes témavezetőket el lehetne

érni, térkép-anyagot lehetne biztosítani (pl. belföldi és külföldi túrák szervezésekor útmutató kiadása etc.),

– fontos lenne a befogadó intézmények nyitottsága is, a meglévő szertárak, gyűjtemények hozzáférhetősége,

– mindehhez járul még az is, hogy először is e tevékenység jelentőségéről és fontosságáról a tanintézetek nevelőit is meg kell győzni!

A cikk többi részéhez csak annyit tennék hozzá, hogy az ásványi nyersanyagok bányászatának az a klasszikus kora lejárt, tudniillik amikor Európának saját magának kellett minden nyersanyagféleséget a saját területén a végletekig kibányászni. A ma Európája már sokkal inkább a környezetvédelemre koncentrálni néha még önző módon is. Ezért soha ne felejtjük el, hogy ami itt a hulladékba kerül, annak a kibányászása más földrészekben bizony rettenetes környezetkárosítással jár. És arra is nagyon oda kell figyelni, hogy az elektronikai hulladékok rendkívül toxikus fémeket és félfémeket tartalmaznak!

A jelen bányatermékek közül a biotechnológiában használatos talajjavító, természetesen növelő anyagok (tufa, zeolit, alginitörlemény, stb.) felhasználásának propagálása lehet ma terítéken. Fel kell ismertetni a felhasználókkal, hogy a drága és nem éppen környezetkímélő technológiával előállított műtrágyáknak, ha nem is éppen a kiváltását, de mindenképpen a talajban való jobb hasznosulását segítik elő. Nagyon fontos ezen természetes anyagok mikroelemeinek feltérképezése úgy hasznos, mid a káros nyomelemek tekintetében. Persze elengedhetetlen annak felmérése, hogy ezeknek a termékeknek milyen távolságra gazdaságos nyers, vagy műtrágyával dúsított szállítása.

Hát, első nekifutásra ennyit. Ha van/lesz szándék és akarat valamilyen szervezet létrehozására, akkor szívesen vállalnám a közreműködést. Ne felejtjük: mindig mindent meg lehet és meg is kell próbálni! Ha lesz rá igény, akkor szívesen megírnék egy, a környezetünkben található ásványok és kőzetek felismeréséhez egy laikusok számára is közérthető, egyszerű határozót. Ebben olyanokat képzelnek el, mint a terepi azonosítás eszközeit, néhány alapvető laboratóriumi vizsgálatot (keménység, hasadás, lángfestés, illetve illókomponensek azonosítása), egyszerűbb mikroszkópi munka stb.

Az első szövegváltozat töviseinek kigyomlálásáért megköszönöm dr. Császár Géza segítségét.

Jó szerencsét!

Fehér Tamás sk.
Vác, MMV, december 9.